DOMSTOLENS DOM (TREDJE AFDELING)
AF 30. MAJ 1984 [1]

Ferriera Vittoria Srl
mod Kommissionen for De europæiske Fællesskaber

»EKSF — bøde — formalitetsindsigelse«

Sag 224/83

Sammendrag

1. *Fællesskabsret — grundsætninger — force majeure — begreb*

2. *Sagsanlæg — frister herfor — overskridelse — force majeure — begreb — udstrækning*
   (Statutten for EKSF-Domstolen, art. 39, stk. 1 og 3)

1. Bortset fra særlige omstændigheder på bestemte områder, hvor det anvendes, tager begrebet force majeure i det væsentlige sigte på begivenheder, som gør det umuligt at foretage den pågældende handling. Selv om der ikke stilles krav om absolut umulighed, kræves det dog, at der foreligger usædvanlige vanskeligheder, som den, der skal foretage handlingen, ikke har indflydelse på, og som viser sig uundgåelige, selv om der udvises al den agtpågivenhed, som må forventes.

2. Den omstændighed, at den administrerende direktør for en virksomhed, der er lukket på grund af økonomiske vanskeligheder, er fraværende af personlige grunde uden at have truffet de nødvendige administrative foranstaltninger med henblik på sit fravær, kan ikke anses som et tilfælde af force majeure i henhold til artikel 39, stk. 3, i statutten for EKSF-Domstolen, der kan begrunde, at søgsmålsfristen i artikel 39, stk. 1, ikke overholdes.

I sag 224/83

FERRIERA VITTORIA SRL, Odolo (Italien), via Brescia 22 A, ved selskabets administrerende direktør Vincenzo Bottazzi, bistået af advokat Gino Alberto Bergmann, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat André Elvinger, 15, Côte d'Eich,

sagsøger,

1 — Processprog: Italiensk.

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved Oreste Montalto, Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, og med valgt adresse hos Manfred Beschel, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg, Luxembourg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens indviduelle beslutning nr. C(83) 1022/5 af 14. juli 1983, hvorved der blev pålagt sagsøgeren en bøde,

har

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

sammensat af afdelingsformanden Y. Galmot, dommerne U. Everling og C. Kakouris,

generaladvokat: M. Darmon
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt parternes påstande, anbringender og argumenter kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder

1. Ved den anfægtede beslutning, der blev meddelt sagsøgeren ved rekommanderet brev med modtagelsesbevis den 21. juli 1983, pålagde Kommissionen i medfør af EKSF-traktatens artikel 64 sagsøgeren en bøde på 70 200 900 italienske lire, idet det anførtes, at nogle af virksomheden Ferriera Vittoria ydede prisafslag var i strid med EKSF-traktatens artikel 60.

2. Kommissionens begrundelse for sanktionen var, at EKSF-inspektører under et kontrolbesøg hos Ferriera Vittoria, der fandt sted fra den 3. til den 10. november 1981, havde fastslået, at de af selskabet offentliggjorte listepriser ikke var blevet overholdt. Inspektørerne konstaterede således overtrædelser i forbindelse med salg af rundt betonstål i størrelserne fra 6 til 8 mm i tidsrummet juli-september 1981. Ved rekommanderet brev af 17. maj 1982 gav Kommissionen officielt Ferriera Vittoria meddelelse om sine klagepunkter mod selskabet, idet man bilagde meddelelsen en oversigt over de konstaterede prisafslag. Efter det oplyste blev selskabet opfordret til at fremsætte sine bemærkninger, jfr. EKSF-traktatens artikel 36.

3. Under sagen er det videre oplyst, at selskabet Ferriera Vittoria fremsendte sine bemærkninger til Kommissionen ved rekommanderet brev af 1. juni 1982. Sagsøgeren gjorde således gældende, at man var et lille sleskab, at det færdige produkt var fremstillet ved varmvalsning af skinner, og at prisen for dette produkt, der således var af anden kvalitet, nødvendigvis måtte være lavere end prisen for produkter af første kvalitet.

4. Den 14. januar 1983 redegjorde de to parter nærmere for deres synspunkter under en høring i Bruxelles, og referatet af høringen blev tilstillet sagsøgeren ved rekommanderet brev af 16. februar 1983.

II — Skriftveksling

1. Den 6. oktober 1983 indgav Ferriera Vittoria stævning til Domstolens justitskontor med påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 14. juli 1983, hvorved selskabet blev pålagt den ovennævnte bøde.

2. Ved særskilt dokument, indgået til Domstolen den 26. oktober 1983, fremsatte Kommissionen begæring om afvisning af sagen, idet den hævdedes at være for sent anlagt. Man anmodede Domstolen om at tage stilling til begæringen uden at indlede behandlingen af hovedsagen.

3. Sagsøgerens bemærkninger vedrørende formalitetsindsigelsen indgik til Domstolen den 28. november 1983.

4. På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen i medfør af procesreglementets artikel 91 besluttet at indlede en mundtlig forhandling om formalitetsspørgsmålet uden at indlede behandlingen af hovedsagen.

5. Ved kendelse af 29. februar 1984 har Domstolen henvist sagen til tredje afdeling.

III — Parternes påstande

1. *Sagsøgeren* har nedlagt følgende påstande:

»— Principalt: EF-Kommissionens beslutning nr. C(83) 1022/5 af 14. juli 1983 annulleres.

— Subsidiært: bøden nedsættes til et rent symbolsk beløb; mere subsidiært: sagsøgeren indrømmes en længere og rentefri frist for betaling af bøden.«

2. *Kommissionen* har nedlagt følgende påstande:

»— Afvisning.

— Sagsøgeren tilpligtes at afholde sagens omkostninger.«

3. I sit indlæg vedrørende Kommissionens formalitetsindsigelse har *sagsøgeren* nedlagt følgende påstande:

»— Det statueres, at stævningen er indgivet forskriftsmæssigt.

— Sagen antages til realitetsbehandling.«

IV — Parternes anbringender og argumenter

1. For så vidt angår spørgsmålet om sagens antagelse til realitetsbehandling har *sagsøgeren* i stævningen gjort gældende, at selskabet først fik kendskab til den anfægtede kommissionsbeslutning den 30. august 1983.

I denne forbindelse har sagsøgeren som bilag til stævningen vedlagt en beediget erklæring fra sin administrerende direktør Vinvenzo Bottazzi, hvis ægthed er bekræftet af en underofficer, kommandanten for gendarmeri-brigaden i Presceglie, og hvoraf det skal fremgå, at på grund af en krisebetinget lukning af fabrikken og dens kontorer siden den 6. juni 1983, samt den administerende direktørs fravær havde denne ikke kunnet få kendskab til indholdet af Kommissionens beslutning af 14. juli 1983 før i slutningen af august.

Søgsmålsfristen må ifølge sagsøgeren herefter være den 10. oktober 1983.

2. *Kommissionen* har gjort gældende, at sagen må afvises som anlagt efter udløbet af den i artikel 39 i statutten for Domstolen (EKSF) indeholdte frist på en måned, tillagt en afstandsfrist på i det foreliggende tilfælde 10 dage, jfr. artikel 81 i Domstolens procesreglement og artikel 1 i dettes bilag II. Fristen er således udløbet den 1. september 1983, idet den må antages at være begyndt at løbe den 21. juli 1983, hvor den anfægtede beslutning ved rekommanderet brev blev meddelt sagsøgeren.

Da stævningen først blev indgivet til Domstolens justitskontor den 6. oktober 1983, er sagen for sent anlagt, hvilket ifølge Domstolens praksis medfører, at den må afvises.

For så vidt angår spørgsmålet om den af virksomhedens administrerende dirktør afgivne erklæring, hvis ægthed er blevet bekræftet af den lokale gendarmerichef, anfører Kommissionen indledningsvis, at den pågældende underofficer ved at henvise til regnskabsmæssige dokumenter fra selskabet Ferriera Vittoria utvivlsomt blot har villet bekræfte, at disse var i overensstemmelse med Bottazzi's erklæringer. Kommissionen kan ikke se, hvorledes det skal være muligt at bevise, at Bottazzi først den 26. august 1983 åbnede Kommissionens brev.

Dette får stå hen, men selv om det antages, at situationen virkelig var sådan, kan forholdet ikke helbrede formalitetsmanglen. Kommissionens skrivelse blev afsendt ved rekommanderet brev med modtagelsesbevis, og denne fremgangsmåde er tilstrækkeligt og fyldestgørende til, at fristerne begynder at løbe, således som det forudsætningsvis fremgår af Domstolens dom af 17. juli 1959 i de forenede sager 32 og 33/58 (Sml. 1954-1964, s. 141).

I den forbindelse bemærkes, at modtagelsesbeviset blev behørigt underskrevet på selskabet Ferriera Vittoria's adresse af en dertil bemyndiget person. Såfremt ingen var blevet antruffet på sagsøgerens adresse, ville det rekommanderede brev være blevet returneret til Kommissionen, der ville have iværksat en ny meddelelsesprocedure.

Kommissionen tilføjer, at det forekommer besynderligt, at et selskabs administrerende direktør uafbrudt er fraværende på grund af ferie i 37 dage

uden at pålægge en medarbejder at fremsende hastende post eller at underrette ham telefonisk om de vigtigste indkomne meddelelser. Under alle omstændigheder må dette betragtes som en yderst letsindig adfærd, hvis følger i hvert fald ikke bør bæres af Kommissionen.

3. *Sagsøgeren* har i sit indlæg gjort gældende, at der ikke kan rejses indsigelse imod rigtigheden af de omstændigheder, der er anført i erklæringen fra kommandanten fra gendarmeriet — nemlig at virksomheden på grund af den herskende krise har været lukket fra den 6. juni indtil i dag, at dens medarbejdere har fået udbetalt ydelser fra »Cassa Integrazione Straordinaria«, og at dens administrerende direktør var fraværende fra virksomheden fra den 19. juli til den 26. august 1983 — medmindre man vil hævde, at erklæringen, der er afgivet af en embedsmand, er falsk.

Det af sagsøgeren anførte må således tillægges en nøje bevismæssig værdi, hvorimod Kommissionens indsigelser udelukkende hviler på blotte antagelser, hvoraf man udleder, at adressaten for et rekommanderet brev er bekendt med indholdet fra det øjeblik, skrivelsen er kommet frem.

Ifølge sagsøgeren støttes denne antagelse imidlertid ikke af nogen faktiske omstændigheder bortset fra, at Kommissionen fra postvæsenet har fået tilsendt modtagelsesbeviset, hvilket imidlertid ikke udgør noget sikkert bevis for, at skrivelsen er blevet forelagt Botazzi eller en anden ansvarlig medarbejder i virksomheden, straks da den blev lagt ind i adressatens postkasse.

Sagsøgeren anfører ex tuto, at Kommissionen med sine bemærkninger i virkeligheden antyder, at underofficeren i gendarmeriet i Presceglie kun har attesteret Bottazzi's erklæringer som overensstemmende med virksomhedens dokumenter. Dette er ikke rigtigt, idet embedsmanden »bekræfter, at (Bottazzi's) erklæringer er i overensstemmelse med sandheden«. Ifølge sagsøgeren er det ubestrideligt, at det lokale gendarmeri særlig skal sikre den offentlige orden, og at den pågældende underofficer, der var kommandant, dagligt holdes underrettet om borgernes færden, hvilket navnlig gør sig gældende på en lokalitet som Odolo.

Endvidere er det i betragtning af de særlige omstændigheder omkring virksomhedens forhold med urette, når Kommissionen hævder, at virksomhedens administrerende direktør har handlet letsindigt. I øvrigt fastholder sagsøgeren, at der ikke findes nogen retsforskrift med en formodningsregel om, at et rekommanderet brevs adressat, straks når det kommer frem til den pågældendes postkasse, automatisk bliver bekendt med dets indhold.

Endelig anfører sagsøgeren yderligere til støtte for, at sagen bør påkendes, at der ikke var nogen grund til for selskabet ikke at anlægge sag inden for de fastsatte frister, såfremt dets administrerende direktør i juli måned havde haft kendskab til indholdet af Kommissionens beslutning.

V — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 29. marts 1984 har Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved O. Montalto, som befuldmægtiget, afgivet mundtligt indlæg.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i samme retsmøde den 29. marts 1984.

Præmisser

1 Ved stævning, indgivet til Domstolens justitskontor den 6. oktober 1983 har Ferriera Vittoria Srl, Odolo (Italien), i medfør af EKSF-traktatens artikel 36 anlagt sag med påstand om annullation af Kommissionens beslutning C(83) 1022/5 af 14. juli 1983, hvorved sagsøgeren blev pålagt en bøde på 70 200 900 lire med den begrundelse, at virksomheden i strid med EKSF-traktatens artikel 60 havde ydet prisafslag i forhold til de af Kommissionen fastsatte priser for rundtrukket profileret tråd. Subsidiært har sagsøgeren nedlagt påstand om, at bøden nedsættes til et rent symbolsk beløb, og mere subsidiært om, at der indrømmes sagsøgeren en lang og rentefri frist for betaling af bøden.

2 Den omtvistede beslutning blev meddelt sagsøgeren ved rekommanderet brev af 19. juli 1983, og modtagelsesbeviset blev underskrevet den 21. juli 1983 hos Vittoria i Odolo.

3 Kommissionen har ved særskilt dokument fremsat begæring om, at sagen afvises som for sent anlagt. Kommissionen har anført, at sagsøgeren først har indgivet stævningen den 6. oktober 1983, skønt den omtvistede beslutning blev meddelt sagsøgeren den 21. juli 1983. Ifølge artikel 39 i statutten for Domstolen (EKSF), sammenholdt med EKSF-traktatens artikel 33, skulle sagen have været anlagt inden for en frist af en måned fra sidstnævnte dato, tillagt en afstandsfrist på ti dage, jfr. artikel 81 i Domstolens procesreglement og artikel 1 i dettes bilag II. Ifølge Kommissionen udløb søgsmålsfristen derfor den 1. september 1983.

4 Sagsøgeren har derimod gjort gældende, at sagen bør antages til realitetsbehandling, idet selskabet ikke fik faktisk kendskab til Kommissionens beslutning før i slutningen af august. Sagsøgeren gør særlig gældende, at virksomheden og dens kontorer havde været lukket siden den 6. juni på grund af den herskende krise, og at personalet fra det tidspunkt modtog ydelser fra »Cassa Integrazione Straordinaria«. Endvidere var virksomhedens administrerende direktør fraværende fra den 19. juli til den 26. august 1983, hvorfor han først ved sin tilbagekomst i slutningen af august havde kunnet få kendskab til beslutningen. Som bevis for disse forhold har virksomheden fremlagt en

beediget erklæring fra sin administrerende direktør, hvis ægthed er bekræftet af den lokale gendarmerichef, idet denne »bekræfter, at (direktørens) erklæringer er i overensstemmelse med sandheden«.

5 Sagsøgeren gør endvidere gældende, at der ikke findes nogen retsforskrift med en formodningsregel om, at et rekommanderet brevs adressat, straks når det kommer frem til den pågældendes postkasse, automatisk bliver bekendt med dets indhold.

6 Domstolen skal bemærke, at det fremgår af EKSF-traktatens artikler 33, stk. 3, og 36, sammenholdt med artikel 39 i statutten for EKSF-Domstolen, at annullationssøgsmål rettet mod en på grundlag af EKSF-traktatens artikel 64 truffet kommissionsbeslutning skal indgives inden en måned, efter at beslutningen er blevet meddelt.

7 Som Domstolen allerede har fastslået i sin dom af 9. februar 1984 (sag 284/82, Busseni, Sml. 1984, s. 557), er denne frist bindende, og den kan kun forlænges under hensyntagen til afstandene, jfr. artikel 39, stk. 2, i statutten for EKSF-Domstolen. Konkret gælder det, at afstandsfristen for parter med bopæl i Italien er på ti dage, jfr. bilag II til Domstolens procesreglement.

8 Ifølge den ovenfor nævnte artikel 33, stk. 3, i EKSF-traktaten, begynder søgsmålsfristen at løbe på tidspunktet for meddelelsen af den anfægtede akt. I henhold til artikel 81, stk. 1, i Domstolens procesreglement, begynder fristen »i de tilfælde, hvor der er givet meddelelse, at løbe dagen efter den dag, hvor den pågældende har fået meddelelse om retsakten . . .«.

9 I det foreliggende tilfælde blev meddelelsen givet ved rekommanderet brev med modtagelsesbevis, der blev underskrevet den 21. juli 1983, en fremgangsmåde, der gør det muligt med sikkerhed at fastlægge det nøjagtige tidspunkt for, hvornår den omhandlede frist begynder at løbe, således som Domstolen allerede har fastslået det i dom af 17. juli 1959 (de forenede sager 32 og 33/58, SNUPAT mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 141; org. ref. Recueil, s. 297).

10 Sagsøgeren har imidlertid gjort gældende, at fristen først kan antages at være begyndt at løbe på det tidspunkt, hvor virksomhedens administrerende direktør fik faktisk kendskab til den meddelte akt, hvilket ikke var muligt før efter den 26. august 1983.

11 Dette kan ikke tiltrædes. Det fremgår af de førnævnte bestemmelser, at tidspunktet for, hvornår det sagsøgende selskabs administrerende direktør fik faktisk kendskab til indholdet af den meddelte akt, er uden betydning for, hvornår søgsmålsfristen er begyndt at løbe.

12 Det bør dog undersøges, om de ovenfor nævnte omstændigheder, som sagsøgeren har påberåbt sig, har været omstændigheder, der kunne forudses, eller udgjort et tilfælde af force majeure, således at sagsøgeren ikke har kunnet anlægge sag rettidigt, jfr. artikel 39, stk. 3, i statutten for EKSF-Domstolen.

13 Det bemærkes hertil, at begrebet force majeure, bortset fra særlige omstændigheder på bestemte områder, hvor det anvendes, i det væsentlige tager sigte på begivenheder, som gør det umuligt at foretage den pågældende handling. Selv om der ikke stilles krav om absolut umulighed, kræves det dog, at der foreligger usædvanlige vanskeligheder, som den, der skal foretage handlingen, ikke har indflydelse på, og som viser sig uundgåelige, selv om der udvises al den agtpågivenhed, som må forventes (dom af 9. 2. 1984 i sag 284/82, Busseni).

14 I det foreliggende tilfælde fremgår det af sagens akter, at virksomheden Vittoria var lukket, at dens personale modtog ydelser fra »Cassa Integrazione Straordinaria«, og at dens administrerende direktør var fraværende af personlige grunde. Disse omstændigheder kan ikke fritage den administrerende direktør for ansvaret for at træffe de nødvendige administrative foranstaltninger med henblik på sit fravær. Herefter kan den for sene indgivelse af stævningen ikke betragtes som en følge af omstændigheder, der ikke kunne forudses, eller force majeure.

15 Det følger heraf, at sagen er anlagt for sent, hvorfor den vil være at afvise.

Sagens omkostninger

16 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at afholde sagens omkostninger. Sagsøgeren har tabt sagen og bør derfor tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

1. **Sagen afvises.**

2. **Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.**

Galmot Everling Kakouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 30. maj 1984.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

D. Louterman
Fuldmægtig

Y. Galmot
Formand for tredje afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT M. DARMON FREMSAT DEN 29. MARTS 1984 [1]

Høje Domstol.

1. På det fælles marked for kul og stål er det forbudt at udøve forskelsbehandling, navnlig med hensyn til priser (EKSF-traktatens artikler 4, litra b), og 60, stk. 1).

For at sikre, at forbudet overholdes, er det afgørende, at markedet er gennemsigtigt, og ifølge artikel 60, stk. 2, litra a), er virksomhederne derfor forpligtet til at offentliggøre deres prislister og salgsbetingelser. Kun de således offentliggjorte priser må anvendes, og Kommissionen kan pålægge bøder, såfremt traktatens regler overtrædes (artikel 64).

I medfør af traktatens artikel 47 foretog Kommissionen kontrol hos Ferriera

1 — Oversat fra fransk.